

Andreja Hazabent

Učiteljica angleščine in nemščine

OŠ Danile Kumar, Ljubljana

**Recenzija učbeniškega kompleta za angleščino
kot prvi tuji jezik v devetem razredu devetletne osnovne šole
PROJECT EXPLORE 4**

Učbenik: Kelly, Paul, Shipton, Paul, 2019. Project Explore 4. Oxford: Oxford University Press.

Ljubljana, februar 2019

PROJECT EXPLORE 4 vsebinsko, jezikovno in organizacijsko nadaljuje, kar so zasnovali že *Project Explore 1*, *Project Explore 2*, in *Project Explore 3*. Namenjen je učencem, ki se že dobro izražajo v pretekliku, sedanjiku in prihodnjiku, znajo snovati daljše pisne izdelke, poslušati kompleksnejša besedila ter imajo dobro razvite bralne spretnosti.

Glede na določeno težavnostno jezikovno stopnjo, način obravnave jezikovnih struktur, tematska področja, medkulturnih in medpredmetnih vsebin, kakor tudi možnosti za razvijanje nacionalnih vsebin ugotovimo, da je učbenik usklajen z Učnim načrtom za prvi tuji jezik (angleščina) v devetletni osnovni šoli (v nadaljevanju UN) in je primeren za poučevanje v 9. razredu devetletne osnovne šole.

UČBENIK

I. Splošni del

Učbeniški sklop *Project Explore* je novost v učbeniškem prostoru. Učbenik je zasnovan na dobro preizkušeni in uspešni seriji *Project*, ki jo je ustvaril Tom Hutchinson, kar tudi uvodoma avtorja učbenika navajata.

Nova serija učbenikov je ohranila odlično strukturo, preglednost, postopnost ter jezikovno izbranost, ki je krasila že predhodne serijo, hkrati pa uspešen in preizkušen koncept nadgradila s svežino, igrivostjo, najstniško privlačnostjo ter predvsem sledila modernim smernicam poučevanja tujih jezikov. Tako se kljub temu, da je učbenik povsem nov zdi, da ga že podrobno poznamo, kar gotovo predstavlja prednost tako za učence kot učitelje.

Učbenik *Project Explore 4* je razdeljen na krajši uvodni sklop ter še šest tematskih sklopov: Družbeni krogi, Nova obzorja, Spoštovanje, Potovanje, Zapuščina in Naš svet. Vsak tematski sklop pa je nadalje razdeljen na štiri manjše teme, ki se navezujejo na osnovni tematski sklop. Znotraj tematskega sklopa se prepletajo aktivnosti, ki razvijajo besedišče (*vocabulary*), jezikovno pravilnost (*grammar*) ter komunikacijske, bralne, slušne veščine in veščine pisnega sporočanja (*skills*). Temu sledita še strani namenjeni uporabi jezika v širšem kontekstu, in sicer kulturna stran (*Culture*) ter stran namenjena medpredmetnim povezavam (*Learn through English*). V zaključku vsake enote je povzetek vsebine v obliki nalog za preverjanje usvojenega znanja. Vsaka enota pa se zaključí z aktivnim prispevkom učenca v obliki projekta (*My Project*), ki se vsebinsko nanaša na predelano snov.

Uvod v učbenik pa je namenjen ponovitvi predhodnega znanja, ki so ga učenci pridobivali skozi učbeniški komplet *Project Explore 3*. Teme se navezujejo na vsakdanje življenje doma in v bližnji okolici, s pomočjo katerih učenci ponovijo osnovne jezikovne strukture, besedišče ter se preizkusijo v vseh veščinah jezika.

II. Uresničevanje operativnih ciljev in vsebin

Osnovni cilj pri razvijanju jezikovnih zmožnosti v angleščini je, da učenci postanejo samozavestni, suvereni, spretni in učinkoviti uporabniki angleščine, kar lahko dosežejo preko razvijanja naslednjih veščin:

- Poslušanje in slušno razumevanje
- Branje in bralno razumevanje

- Govor in govorno sporočanje ter sporazumevanje
- Pisanje in pisno sporočanje ter sporazumevanje

Učbenik *Project Explore 4* je oblikovan tako, da ponuja možnosti za uresničevanje z Učnim načrtom določenih veščin.

Poslušanje in slušno razumevanje

Znotraj že omenjenih šestih tematskih sklopov se učenci srečujejo z različnimi tipi poslušanja in slušnega razumevanja, ki so praviloma podprti tudi s tekstovno podlago, kateri lahko učenci med poslušanjem sledijo. V prvi vrsti slušna podpora omogoča učencem uvod v novo temo, kjer se predstavi uvodno besedišče. Ta slušna podpora je kljub že višji stopnji znanja angleščine še vedno dobrodošla in za nekatere celo nujna, saj je včasih posnetek lahko edini vir pravilne izgovorjave. Slušna podpora pa se kot rečeno še vedno pojavlja pri besedilih in foto-zgodbah, kar učitelji omogoča, da glede na cilje učne ure iz daljših besedil ustvari slušno razumevanje, da učencem ponudi oba kanala (slušni in vizualni) ali pa da izbere zgolj bralno podlago. Glede na zahtevnost nekaterih besedil so še vedno dobrodošle vse tri možnosti. Prav tako tak način omogoča enostavnejšo notranjo diferenciacijo, pri čemer šibkejši učenci lahko uporabljajo še besedilno podlago, jezikovno bolj spretni pa skušajo brez nje. Nadalje pa tak način izbire ugotovi tudi različnim učnim stilom, kar pomeni, da izrazito slušni učenci ne potrebujejo vizualne podpore, medtem ko izrazito vizualni tipi težko sledijo slušnim delom tudi če je njihova stopnja znanja jezika visoka.

Z nadgrajevanjem znanja slušnega razumevanja pa proti koncu učbenika slušni posnetki služijo kot vir informacij in ne več toliko kot cilj učne ure, kar pa je tudi smisel učenja jezika.

Kot že rečeno je proti koncu vsake enote stran namenjena kulturnim vsebinam »*Culture*«, kjer je slušno razumevanje prav tako v ospredju in je zaradi naravnega interesa po spoznavanju teme veliko bolj osmišljeno. Kulturne vsebine na področju slušnega razumevanja nudijo tudi video vsebine, saj so besedila oz. obravnavana tema predstavljena v obliki filma, ki ga učenci lahko pogledajo. Na tem delu se učenci srečujejo še z vizualno podporo slišnega, ki na eni strani omogoča lažje razumevanje, na drugi strani pa ponuja možnost obravnave zahtevnejših besedil oz. besedil, ki presegajo začetni nivo razumevanja in kot take omogočajo jezikovno rast naprednejšim učencem angleškega jezika.

Vsak tematski sklop proti koncu preveri znanja usvojena skozi pretekle učne ure, kjer so vedno vključene tudi slušne vsebine.

Na eni strani ponavljajoče vaje slušnega razumevanja učencem omogočajo varen in lažji napredek, pri čemer učenci pridobivajo na samozavesti v angleškem jeziku. Na drugi strani pa so slušni posnetki ravno dovolj raznoliki, zabavni, primerni starosti učencem ter zanimivi, da ohranjajo ali celo dvigujejo učno motivacijo.

Kjer je cilj določene vaje v učbenik slušno razumevanje, je le-ta naslovljena z »*Listening*«, znotraj navodila pa morajo učenci vedno poleg poslušanja početi še kakšno nalogo hkrati, kot naprimer »*Listen and check (poslušaj in preveri)*, »*Listen and repeat (poslušaj in ponovi)*, »*Listen and make notes (poslušaj in si zabeleži)*, ipd. Prav zato veliko bolj pogosto srečamo urjenje več veščin hkrati, kot na primer »*Listening and Speaking*« ali »*Listening and Writing*« ali »*Listening and Reading*« ali zgolj »*Comprehension*«. Takšni naslovi omogočajo večjo preglednost učnih ciljev tako za učitelja kot tudi učenca.

Vsekakor pa je glede na moderno tehnologijo in dostopnost, ki jo imajo učenci danes, bilo potrebno slušno razumevanje nadgraditi, in sicer še z video posnetki. Generacije učencev, ki bodo tak učbenik uporabljale, zagotovo svoje znanje tujih jezikov pridobivajo predvsem preko

slušno-vizualnega kanala, zato je zelo smotrno, da se le-tega umesti v učbeniško gradivo. Učenci se tako preko video posnetkov seznanijo z dodatnimi zanimivostmi določene teme, kar je dobra motivacija za učenje.

Branje in bralno razumevanje

Predstavljena besedila postanejo v *Project Explore 4* bolj kompleksna, daljša, vendar še vedno vendar še vedno prilagojena znanju in stopnji učencev.

Besedila, ki pa se jih učenci lotevajo z branjem pa so raznoliki dialogi, spletni in časopisni članki (*The Dunbar number, As young as you feel, The Modern Phileas Fogg, Was it true?*), spletni forumi, spletne strani in potovalni dnevniki (*Citizenship project, The scientific method, Globalization, Bargain hunting*), oglasi (*The New Seven Wonders of the World*), brošura (*Interrail advice*) in vodnik po muzeju (*Inventions that have stood the test of time*).

Kot že omenjeno so kulturne strani tako slušno kot slikovno podprte, vendar pa učbenik na tem mestu daje učitelju avtonomnost, da presodi, katerim veščinam se bo glede na učno stanje razreda, posvetil. Besedila na »kulturnih« straneh in pri medpredmetnih temah iz teme v temo postajajo daljša in bolj zahtevna, pri čemer pa zmeraj slonijo na že usvojenem besedišču in jezikovnih strukturah.

Ob koncu vsakega drugega tematskega sklopa se podobno pridruži še branje stripa, ki je prav tako slušno in video podprt. Strip na tej stopnji učenja velja za najbolj primeren tip branja.

Večinoma je bralno razumevanje naslovljeno z »*Comprehension*«, saj imajo besedila slušno ali slikovno podporo. Pojavi se pa tudi v sklopih, kjer je potrebno uporabiti več različnih veščin, kot na primer »*Reading and Speaking*« ali »*Listening, Speaking and Reading*« ali celo »*Reading and Grammar*«.

Govor in govorno sporočanje ter sporazumevanje

Project Explore 4 uri komunikacijske veščine, ki so jih učenci tekom let pridobivali, sedaj pa so na stopnji, ko jih že dodobra uporablja, a tudi nenehno razvijajo z namenom, da postanejo aktivni govorci angleškega jezika ter razgledani posamezniki, ki lahko v angleščini komunicirajo o katerikoli temi.

Naloge, ki razvijajo govor, so še vedno usmerjene in jezikovno podprte, vendar je tematski prostor vedno širši, a še vedno povezan z osebnimi izkušnjami ter doživljanji učencev. Interakcije med učenci so različne narave; opravljanje raziskav, igranje iger, zastavljanje vprašanj, preverjanje razumevanja, itd.

Urjenje govornih veščin, ki je v učbeniku označeno pod »*Speaking*« praviloma pride na vrsto ob koncu učnih ur neke podteme. Aktivnosti pred govorno nalogo omogočijo učencem, da se opremijo z besediščem ter s pravilnimi in primernimi jezikovnimi strukturami, s katerimi lahko izvede dano aktivnost.

Učenci se skozi učbenik urijo v pripovedovanju zgodb, dialogih, igri vlog, kvizih, pogovoru in snovanju kampanije. Besedišče za pogovore, torej uporabne fraze za vsakdanjo komunikacijo, lahko črpajo v razdelku *Everday English*.

Razvoj govornega sporočanja na bolj zahtevnem nivoju pa omogoča »*My Project*« ob koncu vsakega izmed šestih tematskih sklopov, kjer je naloga učencev, da pripravijo projekt, ki ga morajo nato tudi predstaviti. Učenci na tem mestu urijo in razvijajo sposobnosti javnega nastopanja ter uporabljajo jezik kot sredstvo in ne zgolj kot cilj.

Pisanje in pisno sporočanje ter sporazumevanje

Prav tako kot se postopoma razvijajo govorne sposobnosti, se skozi učbenik razvijajo tudi veščine pisnega sporočanja. Na tej stopnji se osredotočimo v samostojne pisne izdelke. V samostojno pisanje usmerjene naloge »*Writing*« se pojavijo proti koncu vsakega tematskega sklopa.

Učenci skozi celoten učbenik urijo pisno sporočanje preko različnih oblik: pisanje dialogov, objavljane člankov in spletnih zapisov, pisanje popotniškega dnevnika, zapisovanje povzetkov in zaključkov raziskav.

Glede na stopnjo in jezikovne sposobnosti učencev je pristop razvoja orodij za dobro pisno sporočanje smiselno in ustrezen.

Jezikovne strukture

Znotraj učbenika najdemo jezikovne strukture pod naslovom »*Grammar*«. Kot že predhodni učbeniški kompleti *Project*, je tudi *Project Explore* izredno sistematična, pregledna in jasna pri uvajanju novih jezikovnih struktur ter postopnem urjenju le-teh. Vizualno so jezikovni poudarki označeni z zeleno barvo, pravila so izpostavljena v okvirčkih in naloge, ki se nanašajo na urjenje jezikovne pravilnosti, so jasno vidne. Vaje se postopno stopnjuje po zahtevnosti in obsežnosti. Prav tako se naloge med seboj nadgrajujejo ter povezujejo že poznane in obravnavane strukture, ki bi jih učenci morali znati uporabiti.

Jezikovne strukture skozi učbenik napredujejo dovolj hitro, da lahko učenci hitro razvijajo jezik, pa vendar dovolj počasi, da se ne izgubijo v poplavi informacij, ki bi učni proces zaustavile. Glede na zahtevnost učne situacije in potrebe po utrjevanju, komplet *Project Explore* ponuja še dodatne materiale in aktivnosti, ki podpirajo obravnavane jezikovne strukture.

Slovnične strukture, ki so v ospredju učbenika *Project Explore 4* so: ponovitev sedanjnikov, utrditev časa *Present Perfect* in primerjava le-tega s preteklim časom, raba prihodnjih časov, naklonski glagoli, pogojni odvisnik, trpnik in poročani govor.

Preglednost, postopnosti in jasnost je vsekakor odlika tudi tega učbeniškega kompleta.

Besedišče

Za razliko od predhodnika *Project*, ponuja *Project Explore 4* veliko več besedišča, kar je tudi smisel novega učbeniškega kompleta, saj se odziva na potrebe slovenskega prostora s tem, da nudi učencem, ki se učijo angleščino sedaj že praktično od vstopa v šole, smiselno mero jezika.

Praviloma tematski sklopi na začetku ponudijo nabor besedišča, ki je za enoto relevantno oz. ki ga mora učenec poznati, da bo brez težav sledil še razvijanju drugih veščin. Predstavitev besedišča je slikovno in slušno podprta, kar omogoča hitrejše usvajanje, saj le-to poteka po različnih kanalih.

Znotraj razdelka *Everyday English* pa lahko najdemo uporabne fraze za podajanje novic, učenci se naučijo, kako nekoga povabiti, kako poklicati po telefonu, učenci znajo izraziti začudenje, se strinjati in ne strinjati ter izraziti prepričanje in negotovost.

Besedišče, ki je v enotah predstavljeno, je zmeraj zahtevano, da se uporabi skozi urjenje pisnega sporočanja, govornih spretnosti, slušnega razumevanja ali branja.

Vsebine

Vsebine, ki jih predstavi učbenik *Project Explore 4*, se skladajo z UN. Učenci se ukvarjajo z družbenimi krogi (sošolci, skupine), si odpirajo nova obzorja, razmišljajo o temi spoštovanje, odpotujejo na različne konce sveta, v okviru teme zapuščina razmišljajo o globalizaciji, modernem načinu življenja in stereotipih ter se za konec osredotočijo še na svet okoli nas z našimi navadami ter razvadami.

Vsebine se resnično lepo odzivajo na starost učencev in njihove interese glede na trenutno družbeno situacijo. Kljub temu, da se na eni strani vsečne učencem, pa ponujajo tudi vzgojno noto, ki je dandanes izjemno potrebna. Dejstvo je, da imajo učitelji angleščine izjemno široke možnosti za obravnavo vzgojno pomembnih tem za učence, da lahko z njimi odpirajo in širijo tiste, ki so potrebne za njihove učenci in jih hkrati učijo tudi jezika. Vsekakor pozdravljam, da so se snovalci učbenika odločili celotno poglavje posvetiti spoštovanju – temi, ki je v tem času rdeča nit vzgoje mladih ljudi.

S pomočjo kulturnih vsebin (Charles Drawin, spoznavanje New Yorka, Avstralije, britanskega načina življenja, irskih korenin ter majhnih narodov in njihovih velikih športnih uspehov) učenci širijo svoja obzorja izven njihovih kulturnih meja. Znotraj teh vsebin pa so vedno pozvani, da iščemo primerjave med angleško-govorečim svetom ter Slovenijo. S tem krepijo zavedanje o podobnostih in razlikah med kulturami in krepijo spoštovanje ter strpnost.

Zato, da pa so učenci zmožni najti podobnosti in razlike med različnimi kulturami, pa morajo v prvi vrsti dobro poznati lastno kulturo. Zato je vpeljava tako imenovanih **nacionalnih vsebin v pouk angleščine** nujna.

Učbenik *Project Explore 4* ponuja dodatke, ki so vezani zgolj na Slovenijo.

Prva tema *Slovenian customs and traditions Kurentovanje in Ptuj* se osredotoči na slovensko kulturno dediščino, ki jo poznajo vsi učenci, ozadje katerega pa je morda manj poznano. Razmišljanje o tradicionalnih običajih in nošah je dobra zaključna naloga teme, ki ponuja veliko možnosti za nadaljnje debate, izdelke ali nastope.

Naslednji poudarek je na slovenskem mladinskem filmu *Going Our Way*, s katerim se učenci lahko poistovetijo in ki ga lahko primerjajo tudi s tujimi filmi. Naloga, ki sledijo, ostajajo pri filmskem žargonu in se zaključijo s pisanje mnenja ali celo filmske recenzije, kar je stil pisanja, ki ga do sedaj učbenik *Project* še ni ponudil.

Tretja vsebina nadaljuje, kjer je prva tema končala, ter narodno noše nadgradi še z ostalimi nacionalnimi simboli *National symbols Our flag*, s tistim, ki je najbolj viden, to je slovenska zastava.

Zadnja vsebina pa je namenjena dvigu nacionalne zavesti in občutka vrednosti za učence, saj besedilo predstavi pionirske dosežke Slovencev na zelo različnih področjih – od znanosti do zabave *Made in Slovenia*. Učenci so sprva seznanjeni s slovenskimi uspehi, nato jezik in pomen preverijo v nalogah, ki so vezane na oziralne zaimke ter trpni način. Na koncu pa so vzpodbujeni, da razmišljajo o še nekaterih inovacijah na slovenskem prostoru.

Takšne vsebine ponujajo raznovrstne možnosti za nadgradnjo dela in aktivnosti v razredu in vsekakor prispevajo k temu, da ima učenje tujega jezika smisel tudi, če cilji učencev niso življenje v tujini.

DELOVNI ZVEZEK

Delovni zvezek *Project Explore 4* sledi nalogam in učni snovi v učbeniku in s tem podpira jezik in veščine, ki so zahtevane skozi učbenik. Naloge so jasne in enostavne ter se ne razlikujejo bistveno od tistih v učbeniku, kar daje učencu varno območje za samostojno utrjevanje snovi. Vsaki temi pripada sklop nalog, ki sledi razvijanju veščin iz učbenika.

Prednosti delovnega zvezka se najdejo predvsem v »*Progress check*« zaključnem delu vsakega tematskega sklopa, ki je zasnovan tako, da omogoča samovrednotenje učenca in s tem refleksijo lastnega znanja.

Delovni zvezek prav tako ponuja kratek in jasen povzetek vseh obravnavanih jezikovnih struktur, ki je še posebej dobrodošel za domačo delo učencev in nudi možnost hitrega pojasnjevanja struktur.

Slovarček besed je za nekatere učence nepogrešljiv del učbeniškega kompleta, saj lahko preverijo svoje znanje, kot tudi nadoknadijo zamujeno. Dobrodošla je tudi zbirka nepravilnih glagolov ter fonetičnih simbolov.

Z učbeniškim kompletom *Project Explore 3* lahko učenec nadgrajuje in širi pridobljeno znanje angleščine s pomočjo jasne strukture, postopnosti napredka, raznolikosti vsebin ter urjenja vseh ključnih veščin, zato ga priporočam kot učbenik za angleščino kot prvi tuji jezik v 9. razredu devetletne osnovne šole.